

Sygn. akt VI U 211/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 29 kwietnia 2014 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: E. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 9 grudnia 2013 r., znak: (...)

w sprawie: E. P.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o emeryturę

- 1) zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej E. P. prawo do emerytury od dnia (...)r.,
- 2) zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. na rzecz ubezpieczonej kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego,
- 3) stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginale właściwy podpis

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił ubezpieczonej E. P. prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że ubezpieczona nie spełniła jedynie warunku posiadania 20 letniego okresu składkowego i nieskładkowego, bowiem nie zaliczono jej do takich okresów okresu pracy w Gospodarstwie Rolnym wuja J. B. od 25.06.1976 r. do 31.08.1976 r. , 1.07.1977 r. do 31.08.1977 r. i od 1.07.1978 r. do 31.08.1978 r. i od 1.06.1979 r. do 14.08.1979 r.

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczona wniosła o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury z uwagi na to, że w spornych okresach pracowała w gospodarstwie rolnym wuja w wymaganym rozmiarze czasowym.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona E. P., urodzona (...), złożyła wniosek o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach 25.11.2013r. Udokumentowała staż pracy w szczególnych warunkach w rozmiarze 16 lat, 7 miesięcy i 21 dni. Organ rentowy zaliczył ubezpieczonej łącznie staż pracy w rozmiarze 19 lat, 4 miesięcy i 19 dni, nie zaliczył do stażu pracy natomiast okresów pracy w Gospodarstwie Rolnym wuja - J. B. w G. od 25.06.1976 r. do 31.08.1976 r. , 1.07.1977 r. do 31.08.1977 r. i od 1.07.1978 r. do 31.08.1978 r. i od 1.06.1979 r. do 14.08.1979 r.

Ubezpieczona mieszkała wraz z rodzicami w K., w odległości około 2,5 kilometra od G.. Szkołę podstawową ukończyła w 1973 r. i kontynuowała naukę w (...) Szkole Zawodowej w B. w latach 1973-1976. W 1976 rok szkolny zakończyła się w maju. Ubezpieczona dostała się do Technikum i w miesiącach wakacyjnych w latach 1976 do 1979 pracowała u wuja w gospodarstwie. W roku 1976r. pracowała już od 25 czerwca, w latach 1977-1978 w lipcu i sierpniu a w 1979 roku ubezpieczona ukończyła technikum w maju i po obronie pracy od 1 czerwca pracował w tym gospodarstwie do 14 sierpnia, bowiem od 15.08.1979 r. podjęła pracę w Przedsiębiorstwie (...). We wcześniejszych latach ubezpieczona w czasie wakacji pracowała już u wuja dlatego że w czasie wakacji starała się pomóc mamie i odciążyć ją w wydatkach. Od wuja ubezpieczona dostawała kieszonkowe, które przeznaczała na potrzeby szkolne. Ubezpieczona w trakcie pracy w gospodarstwie rolnym wuja, dokąd dojeżdżała czasami rowerem z miejscowości w której mieszkała, zajmowała się w okresach letnich karmieniem inwentarza, wyprowadzaniem krów, pomagała przy dojeniu , prała gazy do cedzenia mleka, pracowała na polu przy żniwach i przy konopiach. Ubezpieczona pomagała też w kuchni przy przyrządzaniu posiłków i pozostawała w tym okresie z wujem i jego córką we wspólnym gospodarstwie domowym.

W gospodarstwie mieszkał J. B., jego córka - K. B., którzy w nim pracowali i brat K. B.. Gospodarstwo miało 10 ha. Było w nim 10 krów, 3 konie, cielaki, dużo kaczek i kur, znajdowały się pola na których uprawiano zboże, buraki i ziemniaki. W większości czasu ubezpieczona przebywała na stałe u wuja a tylko w soboty i niedziele starała się mieć wolny wieczór, więc wracała do domu. Dom mieszkalny J. B. był duży, ubezpieczona miała wydzieloną szafę w której trzymała rzeczy potrzebne jej w ciągu tygodnia i własne łóżko. Ubezpieczona pracowała w gospodarstwie w rozmiarze nie mniej niż 8 godzin dziennie.

dowód: zeznania świadków K. B., K. Ł. oraz ubezpieczonej –zapis protokołu rozprawy płyta k. 31 verte

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów w aktach osobowych powoda oraz w jego aktach rentowych , których prawdziwości strony nie kwestionowały oraz zeznań świadków, bowiem były one zgodnie spójne, wzajemnie się uzupełniały z zeznaniami powoda. Świadek K. B. na co dzień widziała ubezpieczoną przy pracy a K. Ł. jako najbliższa sąsiadka również na bieżąco obserwowała pracę ubezpieczonej stąd ich zeznania stanowiły miarodajny dla ustalenia stanu faktycznego w sprawie dowód. Zeznania ubezpieczonej jako zgodne z zeznaniami świadków i znajdujące potwierdzenie w zebranych w sprawie dowodach z dokumentów również zasługiwały na wiarę.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, zdaniem Sądu Okręgowego, w sposób niebudzący wątpliwości, że ubezpieczona pracowała w miesiącach letnich w Gospodarstwie Rolnym wuja - J. B. w G. od 25.06.1976 r. do 31.08.1976 r. , 1.07.1977 r. do 31.08.1977 r. i od 1.07.1978 r. do 31.08.1978 r. i od 1.06.1979 r. do 14.08.1979 r.

W myśl art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17.12. 1998r. o emeryturach i rentach z FUS przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również przypadające przed dniem 1 stycznia 1983r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16 roku życia jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

W judykaturze wykształcił się pogląd, iż o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym sprzed objęcia rolników obowiązkiem opłacania składki na rolnicze ubezpieczenie społeczne domowników (tj. przed dniem 1 stycznia 1983 r.) przesądza wystąpienie dwóch okoliczności:

1) wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej "domownika" z art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz

2) czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie. Zob. wyrok SA w Poznaniu z dnia 24 stycznia 1996 r., III AUr 833/95 (OSA 1998, z. 4, poz. 15) i wyroki SN: z dnia 28 lutego 1997 r., II UKN 96/96 (OSNAPiUS 1997, nr 23, poz. 473); z dnia 13 stycznia 1998 r., II UKN 433/97 (OSNAPiUS 1998, nr 22, poz. 668); z dnia 13 listopada 1998 r., II UKN 299/98 (OSNAPiUS 1999, nr 24, poz. 799); z dnia 18 lutego 1999 r., II UKN 491/98 (OSNAPiUS 2000, nr 8, poz. 324, notka); z dnia 9 listopada 1999 r., II UKN 190/90 (OSNAPiUS 2001, nr 4, poz. 122, notka); z dnia 3 grudnia 1999 r., II UKN 235/99 (OSNAPiUS 2001, nr 7, poz. 236, notka); z dnia 10 maja 2000 r., II UKN 535/99 (OSNAPiUS 2001, nr 21, poz. 650); z dnia 12 maja 2000 r., II UKN 538/99 (OSNAPiUS 2001, nr 21, poz. 651); z dnia 27 czerwca 2000 r., II UKN 612/99 (OSNAPiUS 2002, nr 1, poz. 21, notka); z dnia 3 lipca 2001 r., II UKN 466/00 (OSNPUSiSP 2003, nr 7, poz. 186).

Wnioski wpływające poglądów wyrażonych w powołanych wyżej orzeczeniach pozwalają na uwzględnienie okresu pracy w gospodarstwie rolnym także wówczas, gdy praca ta faktycznie nie była codziennie wykonywana, lecz wnioskodawca gotów był tę pracę codziennie wykonywać w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie, tj. był dyspozycyjny w tym zakresie. W praktyce oznacza to konieczność zamieszkiwania wnioskodawcy co najmniej w pobliżu gospodarstwa rolnego. (Komentarz do art. 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych K. Antonów, M. Bartnicki, B. Suchacki, Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz, ABC, 2009, wyd. III).

Pod pojęciem domownika ustawa z dnia 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników rozumie natomiast osobę bliską rolnikowi, która:

a)ukończyła 16 lat,

b)pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie,

c)stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy (art. 6 pkt 2)

Zgodnie z § 22 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń okresy zatrudnienia mogą być udowodnione zeznaniami świadków, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy. Zeznania świadków przedstawia osoba ubiegająca się o przyznanie świadczenia.

W niniejszej sprawie organ rentowy odmówił ubezpieczonej, spełniającej wszystkie, poza stażem pracy, przesłanki ustawowe do otrzymania emerytury w obniżonym wieku, prawa do tego świadczenia, bowiem zakwestionował okres jej pracy w gospodarstwie rolnym wuja J. B. z uwagi na to, że ubezpieczona nie była domownikiem gospodarstwa, bo do niego dojeżdżała.

Podkreślić należy, że ustawa o rentach, emeryturach z FUS w art. 10 ust 1 pkt 3 ani art. 6 ust 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie wymaga do zaliczenia danego okresu do stażu niezbędnego do uzyskania emerytury, by ubezpieczony, faktycznie pracujący w sposób stały i pozostający z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie rolnym, był zameldowany z nim pod jednym adresem. Decydujące znaczenie ma dla oceny spełnienia przesłanek z art. 6 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników ma jedynie faktyczna praca w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16 roku życia.

Powódka urodzona dnia (...) warunek ten spełniła, bowiem w okresach od 25.06.1976 r. do 31.08.1976 r. , 1.07.1977 r. do 31.08.1977 r. i od 1.07.1978 r. do 31.08.1978 r. i od 1.06.1979 r. do 14.08.1979 r. mieszkała lub dojeżdżała rowerem do gospodarstwa wuja i pracowała w sposób stały, w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy tj. co najmniej 4 godziny dziennie w tym gospodarstwie, prowadząc z wujem i jego córką wspólne gospodarstwo domowe, co w sposób nie budzący wątpliwości wykazało postępowanie dowodowe przeprowadzone przed Sądem, a w szczególności zeznania powódki i zeznania świadków, którym nadano walor wiarygodności uznając je za dopuszczalny dowód zgodnie z art. 473 k.p.c. i § 22 cyt. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń. Wbrew twierdzeniom organu rentowego stan faktyczny w niniejszej sprawie pozwalała na uznanie ubezpieczonej za domownika J. B., skoro ubezpieczona mieszkała w miejscowości K. położonej 2,5 kilometra od G., gdzie znajdowało się gospodarstwo rolne. Zdaniem Sądu odległość 2,5 kilometra stanowi bliskie sąsiedztwo a ponadto ubezpieczona, jak wynika ze zgodnych zeznań świadków i samej ubezpieczonej, często spała w domu wuja, co także przemawia za uznaniem jej za domownika w rozumieniu cytowanego wyżej przepisu.

Mając to na uwadze Sąd Okręgowy uznał, iż odwołanie powódki zasługiwało na uwzględnienie, bowiem powódka, po zaliczeniu do stażu pracy spornych okresów, spełniła wszystkie warunki do uzyskania emerytury, posiadając wymagany staż pracy w szczególnych warunkach. Dlatego, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w punkcie 1 wyroku, przyznając ubezpieczonej prawo do emerytury od dnia spełnienia warunku wieku.

O kosztach zastępstwa prawnego orzeczono zgodnie z art.98 k.p.c. i przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (punkt 2 wyroku).

Na zasadzie art. 118 ust 1 a ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS Sąd Okręgowy orzekł o braku odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji z uwagi na konieczność przeprowadzenia postępowania przed sądem na okoliczność pracy ubezpieczonej w gospodarstwie rolnym wuja (punkt 3 wyroku).

SSO Ewa Milczarek